

Ліцензія в публічних закупівлях: чи вимагається в період воєнного стану?

Питання ліцензування є важливим як для замовників, так і для учасників публічних закупівель, оскільки від правильно складеної тендерної документації та тендерної пропозиції залежить плідна співпраця без порушень.

Тому в цій статті ми розглянемо питання, чи потрібна ліцензія учасникам публічних закупівель у період воєнного стану, а також правові та практичні аспекти ліцензування в умовах воєнного стану, з'ясуємо, які правила застосовуються в такій ситуації та як вони впливають на процес закупівель.

Законодавство щодо наявності ліцензії

Господарський кодекс України передбачає, що певні види господарської діяльності підлягають ліцензуванню.

Перелік видів господарської діяльності, яка підлягає ліцензуванню, визначений Законом України «Про ліцензування видів господарської діяльності» від 02.03.2015 № 222-VIII (далі — Закон про ліцензування видів господарської діяльності) та іншими спеціалізованими законодавчими актами.

Водночас у зв'язку з введенням воєнного стану в Україні 18.03.2022 було прийнято постанову Кабінету Міністрів України «Деякі питання забезпечення провадження господарської діяльності в умовах воєнного стану» № 314 (далі — Постанова № 314).

Згідно з пунктом 1 Постанови № 314 у період воєнного стану право на провадження господарської діяльності може набуватися суб'єктами господарювання на підставі декларації про провадження господарської діяльності (далі — декларація), **без отримання дозвільних документів (документів дозвільного характеру, ліцензій або інших результатів надання публічних послуг), крім видів господарської діяльності за переліком згідно з [додатком 2](#).**

Отже, учасник у період дії воєнного стану зобов'язаний отримувати документи дозвільного характеру, ліцензії лише у тому випадку, коли **вид діяльності, який необхідний для виконання договору про закупівлю, зазначений у додатку 2 до Постанови № 314.**

Якщо **вид діяльності, який необхідний для виконання договору про закупівлю, підлягає ліцензуванню згідно з Законом про ліцензування видів господарської діяльності або згідно з іншими спеціалізованими законодавчими актами, однак він не зазначений у [додатку 2](#) до Постанови № 314, учасники можуть діяти на підставі документів дозвільного характеру, ліцензій або декларації.**

Згідно з підпунктом 2 пункту 1 Постанови № 314 **декларація може бути подана** за вибором суб'єкта господарювання незалежно від задекларованого (zareєстрованого) місцезнаходження (місця проживання), місця провадження господарської діяльності або місцезнаходження відповідного об'єкта:

в електронній формі — через Єдиний державний вебпортал електронних послуг, зокрема засобами мобільного додатка Єдиного державного вебпорталу електронних послуг (далі — Портал Дія) (у разі подання декларації фізичною особою — підприємцем);

у паперовій формі — через центр надання адміністративних послуг з подальшою передачею органам ліцензування, дозвільним органам та суб'єктам надання публічних (електронних публічних) послуг засобами Порталу Дія. Після внесення інформації до Порталу Дія декларація повертається заявнику.

З рішеннями АМКУ, зокрема щодо надання ліцензій, можете ознайомитися у статті [«Надання 24 години на виправлення помилок: звертаємо особливу увагу на підтвердження технічних, якісних, кількісних та інших характеристик»](#).

Чи повинні замовники вимагати ліцензії, дозвільні документи, декларації?

Згідно з пунктом 17 Особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», затверджених постановою Кабінету Міністрів України [від 12.10.2022 № 1178](#) (далі — Особливості), договір про закупівлю за результатами проведеної закупівлі згідно з пунктами 10 і 13 цих особливостей укладається відповідно до Цивільного і Господарського кодексів України з урахуванням положень статті 41 Закону України «Про публічні закупівлі» (далі — Закон), крім частин **другої** – п'ятої, сьомої – дев'ятої **статті 41 Закону** та цих особливостей.

У свою чергу **саме частина 2 статті 41 Закону передбачала надання переможцем закупівлі копії ліцензії або документа дозвільного характеру** (у разі їх наявності) на провадження певного виду господарської діяльності, якщо отримання дозволу або ліцензії на провадження такого виду діяльності передбачено законом та якщо про це було зазначено у тендерній документації/оголошенні про проведення спрощеної закупівлі чи вимагалось замовником під час переговорів у разі застосування переговорної процедури закупівлі.

Відповідно, постає питання щодо наявності в замовників прав вимагати ліцензії, дозвільні документи, декларації від учасників.

Згідно з пунктом 28 Особливостей тендерна документація формується замовником відповідно до вимог статті 22 Закону, з урахуванням цих особливостей.

Згідно з частиною 3 статті 22 Закону тендерна документація може містити іншу інформацію, вимоги щодо наявності якої передбачені законодавством та яку замовник вважає за необхідне включити до тендерної документації.

Необхідність **ліцензії, дозвільних документів або декларації** для провадження певних видів господарської діяльності передбачена Господарським кодексом України, Законом про ліцензування видів господарської діяльності, Постановою № 314.

Також, згідно з частиною 1 статті 227 ЦКУ, правочин юридичної особи, вчинений нею без відповідного дозволу (ліцензії), може бути визнаний судом недійсним.

Таким чином, законодавство передбачає наявність ліцензії, дозвільних документів або декларації для укладення договорів про закупівлю у певних сферах господарювання, а отже такі документи можуть вимагатись замовником на підставі частини 3 статті 22 Закону.

Проте замовникам слід враховувати положення пунктів 28, 47 Особливостей, частини 5 статті 17, частин 2, 4 статті 22 Закону, згідно з якими замовник не вимагає документального підтвердження інформації у разі, коли така інформація є публічною, що оприлюднена у формі відкритих даних згідно із Законом України «Про доступ до публічної інформації», та / або міститься у відкритих публічних електронних реєстрах, доступ до яких є вільним, та / або може бути отримана електронною системою закупівель шляхом обміну інформацією з іншими державними системами та реєстрами.

Як правило, інформація про наявність у суб'єктів **ліцензії, дозвільних документів або декларації на право здійснення певної діяльності публікується у формі відкритих даних.**

Згідно з Постановою № 314 органи ліцензування, дозвільні органи та суб'єкти надання публічних (електронних публічних) послуг формують та ведуть **переліки поданих декларацій**, у яких міститься інформація про суб'єкта господарювання (для юридичної особи — організаційно-правова форма, повне і скорочене найменування (за наявності), для фізичної особи — підприємця — прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності); вид господарської діяльності/частина виду господарської діяльності, який провадиться на підставі поданої декларації; місце провадження діяльності (якщо провадження діяльності обмежується територією відповідної адміністративно-територіальної одиниці)).

Прикладом **переліків поданих декларацій є реєстр декларативних та дозвільних документів** порталу Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва, **перелік поданих декларацій відповідно до Постанови № 314**, розміщений на сайті Державної служби України з лікарських засобів та контролю за наркотиками.

При цьому замовникам слід звертати увагу на повноту відкритих реєстрів. Наприклад, **перелік поданих декларацій відповідно до Постанови № 314** опубліковано 15.06.2022, а

отже він може бути неповним та не включати декларацій, які подавались пізніше.

Також варто врахувати норми абзаців 3, 4 Постанови № 314, згідно з якими подані суб'єктами господарювання декларації про провадження видів господарської діяльності щодо здійснення операцій з оброблення відходів до дня набрання чинності пунктом 2 змін, затверджених постановою КМУ № 1137 від 31.10.2023, є дійсними протягом п'яти місяців з дня набрання чинності такими змінами, а подані до дня набрання чинності постановою КМУ № 82 від 19.01.2024 суб'єктами господарювання декларації про провадження видів господарської діяльності, що включені зазначеною Постановою у додаток 2 до Постанови № 314, є дійсними протягом одного місяця з дня набрання чинності постановою КМУ № 82 від 19.01.2024.

Протягом зазначеного строку суб'єкти господарювання для подальшого провадження своєї діяльності **повинні отримати** відповідні дозвільні документи.

Таблиця

Декларації про провадження видів господарської діяльності щодо здійснення операцій з оброблення відходів

Вид декларації	Дійсні до дати
декларації про провадження видів господарської діяльності щодо здійснення операцій з оброблення відходів, подані до 04.11.2023	04.03.2024
декларації про провадження видів господарської діяльності щодо спеціального використання водних біоресурсів у рибогосподарських водних об'єктах (їх частинах) (для здійснення промислового рибальства, дослідного вилову), подані до 30.01.2024	29.02.2024

Отже, замовники можуть вимагати надання учасником декларативних або дозвільних документів за таких умов:

вид діяльності, який необхідний для виконання договору про закупівлю, підлягає ліцензуванню згідно з Законом про ліцензування видів господарської діяльності або згідно з іншими спеціалізованими законодавчими актами, проте він не зазначений у додатку 2 до Постанови № 314;

відсутня інформація про наявність в учасника декларативних або дозвільних документів у відкритих публічних електронних реєстрах, доступ до яких є вільним.

Замовники можуть вимагати надання учасником дозвільних документів (ліцензія, дозвіл, спеціальний дозвіл тощо) за таких умов:

вид діяльності, який необхідний для виконання договору, зазначений у додатку 2 до Постанови № 314;

відсутня інформація про наявність в учасника дозвільних документів у відкритих публічних електронних реєстрах, доступ до яких є вільним.

Учасник публічних закупівель може завантажити приклад [довідки щодо відсутності ліцензії](#).

Як перевірити декларацію або ліцензію та чи повинен замовник це робити

Якщо учасником у складі тендерної пропозиції було надано декларацію або інший дозвільний документ, замовник здійснює перевірку таких документів аналогічно до інших документів у складі тендерної пропозиції.

Тобто замовник здійснює формальну перевірку щодо наявності всіх реквізитів їх правильності, строків дії документів.

Перелік відомостей, які вносяться до декларації про провадження господарської діяльності, затверджено у додатку 1 до Постанови № 314.

Форму та зміст ліцензії затверджено [наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України та Державної регуляторної служби України від 14.07.2015 № 781/38](#).

Замовники не зобов'язані звертатись до відповідних органів з метою перевірки наданих учасником дозвільних документів або декларацій, проте **мають право це зробити** на підставі пункту 42 Особливостей.

У разі отримання достовірної інформації про невідповідність учасника процедури закупівлі вимогам кваліфікаційних критеріїв, наявність підстав, визначених пунктом 47 цих особливостей, або факту зазначення у тендерній пропозиції будь-якої недостовірної інформації, що є суттєвою під час визначення результатів відкритих торгів, замовник відхиляє тендерну пропозицію такого учасника процедури закупівлі (приклад [протоколу про відхилення переможця через надання недостовірної інформації](#)).

Відповідальність за достовірність наданих замовнику документів, у тому числі декларацій та ліцензій, несе учасник, який надав такі документи.

Якщо закінчився строк дії дозвільного документа, чи пролонгується він автоматично в період війни?

Згідно з підпунктом 4 пункту 1 Постанови № 314 на період воєнного стану **зупиняється перебіг строків звернення за отриманням публічних послуг**, визначених законодавством. З дня припинення чи скасування воєнного стану перебіг зазначених строків продовжується з урахуванням часу, що минув до їх зупинення.

Згідно з підпунктом 5 пункту 1 Постанови № 314 **строки дії чинних строкових ліцензій та документів дозвільного характеру автоматично продовжуються на період воєнного стану та три місяці з дня його припинення чи скасування**, а періодичні, чергові платежі за ними відстрочуються на строк, зазначений у цьому підпункті (крім строку дії ліцензій у сфері діяльності з організації та проведення азартних ігор та плати за такі ліцензії).

Якщо в ліцензіата зміни, чи потрібно переоформляти дозвільні документи?

За загальним правилом, у разі змін у особи, яка має ліцензію (ліцензіата), немає необхідності отримувати нову ліцензію, у тому числі у разі зміни найменування ліцензіата, у зв'язку із зміною типу або у зв'язку із перетворенням ліцензіата в інше господарське товариство.

Однак у певних випадках, передбачених у статті 15 Закону про ліцензування видів господарської діяльності, оформлення нового документа є необхідним.

Випадки, коли необхідно оформляти нову ліцензію	Строк дії попередньої ліцензії
Якщо ліцензіат припиняється в результаті злиття, приєднання чи перетворення або все його майно передається приватному партнеру, концесіонеру і його правонаступник або приватний партнер, концесіонер має намір провадити вид господарської діяльності, на провадження якого ліцензіат мав ліцензію.	Правонаступник або приватний партнер, концесіонер має право для забезпечення завершення організаційних заходів, пов'язаних з отриманням нової ліцензії на його здійснення, провадити у строк, що не перевищує шести місяців , такий вид господарської діяльності на підставі раніше виданої ліцензії.

<p>Якщо об'єкти державної власності, які використовуються ліцензіатом у процесі господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню, передаються суб'єктом управління об'єктами державної власності на праві господарського відання іншому суб'єкту господарювання.</p>	<p>Такий суб'єкт господарювання провадить вид господарської діяльності, на провадження якого ліцензіат мав ліцензію та був сертифікований уповноваженим органом відповідно до встановлених законом вимог про відокремлення і незалежність такого суб'єкта господарювання, зазначений суб'єкт господарювання має право здійснювати протягом строку, що не перевищує одного року, відповідний вид господарської діяльності на підставі раніше виданої ліцензії для забезпечення завершення організаційних заходів, пов'язаних з одержанням нової ліцензії.</p>
<p>Якщо ліцензіат припиняється в результаті поділу.</p>	<p>Лише один правонаступник за згодою правонаступників має право провадити вид господарської діяльності, на провадження якого ліцензіат мав ліцензію. Такий правонаступник має право для забезпечення завершення організаційних заходів, пов'язаних з отриманням ліцензії на його провадження, провадити у строк, що не перевищує шести місяців, такий вид господарської діяльності на підставі раніше виданої ліцензії.</p>
<p>Якщо частина майна ліцензіата передається приватному партнеру, концесіонеру.</p>	<p>Приватний партнер, концесіонер на умовах, визначених договором, має право провадити вид господарської діяльності, на провадження якого ліцензіат мав ліцензію. Такий приватний партнер, концесіонер має право для забезпечення завершення організаційних заходів, пов'язаних з отриманням ліцензії на його провадження, провадити у строк, що не перевищує шести місяців, такий вид господарської діяльності на підставі раніше виданої ліцензії ліцензіата.</p>
<p>Правонаступник або суб'єкт господарювання, який сертифікований уповноваженим органом відповідно до встановлених законом вимог про відокремлення і незалежність такого суб'єкта господарювання та має намір провадити вид господарської діяльності, на провадження якого ліцензіат мав ліцензію.</p>	<p>Протягом строку, встановленого частинами четвертою і п'ятою статті 15, правонаступник або суб'єкт господарювання, вважається ліцензіатом (шість місяців або один рік якщо об'єкти державної власності передаються суб'єктом управління об'єктами державної власності).</p>
<p>Якщо право на здійснення виду господарської діяльності, на який отримано ліцензію, перейшов від ліцензіата, що був фізичною особою — підприємцем, до іншої фізичної особи, яка є її спадкоємцем.</p>	<p>Ліцензія ліцензіата підлягає у місячний строк переоформленню органом ліцензування на ім'я спадкоємця з дати набуття ним такого права, за умови відповідності спадкоємця вимогам відповідних ліцензійних умов.</p>

Висновок

Замовники можуть вимагати надання учасником декларативних або дозвільних документів на підставі частини 3 статті 22 Закону, якщо вид діяльності, який необхідний для виконання договору про закупівлю, підлягає ліцензуванню згідно з Законом про ліцензування видів господарської діяльності або згідно з іншими спеціалізованими законодавчими актами, та відсутня інформація у відкритих публічних електронних реєстрах, доступ до яких є вільним, про наявність в учасника декларативних або дозвільних документів.

Замовники не зобов'язані звертатись до відповідних органів з метою перевірки наданих учасником дозвільних документів або декларацій, проте мають право це зробити на підставі пункту 42 Особливостей.

Строки дії чинних строкових ліцензій та документів дозвільного характеру автоматично продовжуються на період воєнного стану та три місяці з дня його припинення чи скасування.

За загальним правилом, у разі змін у особи, яка має ліцензію (ліцензіата), немає необхідності отримувати нову ліцензію, у тому числі у випадку зміни найменування ліцензіата у зв'язку зі зміною типу або у зв'язку із перетворенням ліцензіата в інше господарське товариство. У певних випадках, передбачених у статті 15 Закону про ліцензування видів господарської діяльності, оформлення нового документа є необхідним.

Також на порталі RADNUK.COM.UA уже опубліковані такі матеріали щодо цієї теми:

[«Ліцензування в будівництві та його декларативна альтернатива. Зміни під час дії воєнного стану»](#);

[«Нотатки закупівельника: згадуємо найнеобхідніше про ліцензування в публічних закупівлях»](#);

[«Вимога щодо надання дозвільного документа: практика АМКУ»](#).